

Quan điểm Hồ Chí Minh về phẩm chất chuyên môn, nghiệp vụ của nhà báo

● ThS NGUYỄN THÙY VÂN ANH
Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Chủ tịch Hồ Chí Minh xác định, “nhiệm vụ của người làm báo là quan trọng và vẻ vang. Muốn hoàn thành tốt nhiệm vụ ấy thì phải cố gắng học tập chính trị, nâng cao tư tưởng, đứng vững trên lập trường giai cấp vô sản; phải nâng cao trình độ văn hóa, phải đi sâu vào nghiệp vụ của mình”. Đồng thời, đề nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ nhà báo phải thường xuyên học tập, tích lũy tri thức toàn diện; tôn trọng sự thực, chính xác, cẩn thận về nội dung và hình thức của tác phẩm; không ngừng rèn luyện, kỹ năng viết báo.

Nhà báo thường xuyên học tập, tích lũy tri thức toàn diện

Người xác định: “Nhiệm vụ của người làm báo là quan trọng và vẻ vang. Muốn hoàn thành tốt nhiệm vụ ấy thì phải cố gắng học tập chính trị, nâng cao tư tưởng, đứng vững trên lập trường giai cấp vô sản; phải nâng cao trình độ văn hóa, phải đi sâu vào nghiệp vụ của mình”⁽¹⁾.

Theo Hồ Chí Minh, để tờ báo đến từng người, từng nhà, kiểu báo ta và bạn bè thế giới, để quần chúng tự nguyện, tự giác đến với báo chí nhiều nhất, điều đầu tiên, mà bất cứ người cầm bút nào trên mặt trận báo chí cách mạng cần học tập, tích lũy kiến thức với trí thức rộng, sâu và có trách nhiệm với công việc, với sản phẩm của mình. Vì “Tình hình thế giới và trong nước luôn luôn biến đổi, công việc của chúng ta nhiều và mới, kỹ thuật của thế giới ngày càng tiến bộ, nhưng sự hiểu biết của chúng ta có hạn. Muốn tiến bộ kịp sự biến đổi vô cùng tận, thì chúng ta phải nghiên cứu, học tập”⁽²⁾. Muốn trở thành nhà báo giỏi, phải học tập và rèn luyện không ngừng, “cố gắng trau dồi tư tưởng, nghiệp vụ và văn hóa; chú trọng học tập chính trị để nắm vững chủ trương, chính sách của Đảng và Chính phủ; đi sâu vào thực tế, đi sâu vào quần chúng lao động”⁽³⁾.

Nếu không chịu khó học thì không tiến bộ được ... không chịu học thì lạc hậu, mà lạc hậu là bị đào thải, tự mình đào thải mình. Học để tích lũy kiến thức nhiều mặt, nhất là về lý luận, phương pháp luận, về thực tiễn và về pháp luật... phần đầu nâng cao nghiệp vụ chuyên môn; nâng cao tinh thần phê bình và tự phê bình, giữ gìn lương tâm và đạo đức nghề nghiệp trong sáng.

“Có đồng chí hỏi kinh nghiệm làm báo của Bác. Kinh nghiệm của Bác là kinh nghiệm ngược, Bác học viết báo Pháp trước rồi học viết báo Trung Quốc, rồi sau mới học viết báo Việt Nam. Còn học thì một là học trong đời sống của mình, hai là học ở giai cấp công nhân...”⁽⁴⁾.

Hồ Chí Minh chỉ rõ vai trò quan trọng của việc học tập đối với người cán bộ cách mạng, “Học hỏi là một việc phải tiếp tục suốt đời”, “còn sống thì còn phải học”. Người dẫn câu nói của Lênin “Học, học nữa, học mãi” để nhắc nhở bản thân, để giáo dục cán bộ, đảng viên và mọi người.

Theo Hồ Chí Minh: “Muốn học tập có kết quả thì phải có thái độ đúng và phương pháp đúng”⁽⁵⁾. Trước hết phải có động cơ học tập đúng để xác định rõ và đúng xu hướng nghề nghiệp chân chính của mình là vì mục tiêu, lý tưởng cao cả của cách mạng,

vì Tổ quốc, vì nhân dân, vì con người và vì sự tiến bộ của chính bản thân mình, "*Học để làm việc, làm người, làm cán bộ, học để phụng sự đoàn thể, phụng sự giai cấp và nhân dân, phụng sự Tổ quốc và nhân loại*"⁽⁶⁾. Học để sửa chữa tư tưởng, học để tu dưỡng đạo đức cách mạng, học để tin vào đoàn thể, vào nhân dân, vào tương lai của dân tộc và tương lai của cách mạng, "học để hành"; "học để làm việc"; chứ không phải học để "làm ông nọ bà kia", hay là để "làm quan cách mạng"... cho nên, "*Tất cả những động cơ học tập không đúng đắn đều phải lấy trừ cho sạch*"⁽⁷⁾.

Theo Hồ Chí Minh, năng lực và đạo đức của con người không phải hoàn toàn tự nhiên mà có, không phải trên trời rơi xuống mà phần lớn do tu dưỡng, rèn luyện mà nên, giống như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong. Muốn vậy phải học tập, rèn luyện không ngừng. Người liên hệ: "*nghe nói có đồng chí mới 40 tuổi mà đã cho mình là già nên ít chịu học tập. Nghĩ như vậy là không đúng. 40 tuổi chưa phải là già. Bác đã 76 tuổi nhưng vẫn cố gắng học thêm. Chúng ta phải học và hoạt động cách mạng suốt đời. Còn sống thì còn phải học, còn phải hoạt động cách mạng*"⁽⁸⁾.

Nhà báo tôn trọng sự thực, chính xác, cẩn thận về nội dung và hình thức tác phẩm

Phẩm chất chuyên nghiệp của nhà báo thể hiện ở sự nhạy bén phát hiện vấn đề có tính thời sự và tư duy phân tích vấn đề đó, có năng lực viết biểu đạt tư duy đó độc lập. Theo Người "*Tinh thần càng dùng càng nhạy bén, trí tuệ càng dùng càng minh mẫn*". Để có phẩm chất ấy, theo Hồ Chí Minh, nhà báo phải thường trực tư tưởng viết rõ đối tượng, rõ mục đích, rõ nội dung. Viết mà không rõ đối tượng, không rõ nội dung, không rõ ta, bạn, thù; không rõ mục đích thì không thể tránh khỏi tình trạng báo lạc đề, lạc điệu và lạc giọng.

Tinh chân thật luôn được xem là đạo đức của người làm báo cách mạng. Nhà báo phải viết chân thực vì chân thực là sức mạnh, là niềm tin. Mỗi bài viết phải bắt nguồn từ thực tế cuộc sống với những con số, những sự kiện đã được xem xét kiểm tra, chọn lọc. Hồ Chí Minh dạy nhà báo viết bài phải từ thực tế cuộc sống với những con số, những sự kiện đã được

xem xét kiểm tra, chọn lọc. Người làm báo cần có trách nhiệm với công việc và sản phẩm của mình.

Ngày 8.1.1946, Người nói: "*Tuyên truyền, anh em nên chú ý là bao giờ cũng tôn trọng sự thực. Có nói sự thực thì việc tuyên truyền của mình mới có nhiều người nghe. Ta đừng bắt chước những nước tuyên truyền tin chiến tranh quá sai lạc sự thực*".

Hồ Chí Minh khẳng định, viết cho quần chúng và viết về quần chúng là hai nội dung thống nhất chặt chẽ với nhau. Viết cho nhân dân cần sử dụng ngôn ngữ chặt chẽ; coi trọng thông tin chân thực, chính xác, cẩn thận về nội dung và hình thức. "*Tuyên truyền, anh em nên chú ý là bao giờ cũng tôn trọng sự thực. Có nói sự thực thì việc tuyên truyền của mình mới có nhiều người nghe. Ta đừng bắt chước những nước tuyên truyền tin chiến tranh quá sai lạc sự thực*".

Làm báo phải hết sức cẩn thận về hình thức, về nội dung, về cách viết. Ngay từ ngày đầu của chính quyền non trẻ, Người ký lệnh ban hành Luật báo chí, chỉ rõ những phép tắc cơ bản đối với người làm báo cách mạng. Người luôn nhắc các nhà báo sống trung thực, trong sáng. "*Viết phải thiết thực, "nói có sách, mách có chứng", tức là nói cái việc ấy ở đâu, thế nào, ngày nào, nó sinh ra thế nào, phát triển thế nào, kết quả thế nào? Vài thí dụ: Chống tham ô, lãng phí thì nêu rõ ai tham ô, ai lãng phí? Cơ quan nào tham ô? Lãng phí cách thế nào? Ngày tháng nào? v.v."*⁽⁹⁾ Tinh chân thật luôn được xem là đạo đức của người làm báo cách mạng. Nhà báo phải viết chân thực vì chân thực là sức mạnh, là niềm tin. Mỗi bài viết phải bắt nguồn từ thực tế cuộc sống với những con số, những sự kiện đã được xem xét kiểm tra, chọn lọc sẽ có sức lan tỏa lâu dài.

Nhà báo không ngừng rèn luyện, kỹ năng viết báo

- *Nắm vững mục đích viết*

Bài giảng của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại lớp chính Đảng Trung ương ngày 17.8.1953, Hồ Chí Minh nêu rất nhiều nội dung về cách viết, đặc biệt là viết ngắn. Người giải thích do trình độ của đa số đồng bào không cho phép đọc dài, điều kiện giấy mực không cho phép viết dài, in dài, xem lâu. Vì

vậy cho nên viết ngắn chừng nào tốt chừng ấy. “*Vì ai mà mình viết? - Mục đích viết làm gì? Phải đặt câu hỏi: Viết cho ai? - Viết cho đại đa số: công - nông - binh. Viết để làm gì? - Để giáo dục, giải thích, cổ động, phê bình. Để phục vụ quần chúng. Thế thì viết cái gì? Trong vấn đề này cũng phải có lập trường vững vàng: ta, bạn, thù thì viết mới đúng*”⁽¹⁰⁾.

- *Nắm đối tượng phục vụ*

Theo Hồ Chí Minh, nghề báo đề cập đến mọi lĩnh vực của xã hội, là nghề của nhiều nghề phục vụ nhiều đối tượng. Thước đo của tự do báo chí chính là nhận thức của công chúng. Muốn phục vụ tốt công chúng, phải học cách nói, tiếng nói của quần chúng. Quần chúng là người cung cấp thông tin, tự do nêu nhận xét, người xây dựng, ủng hộ, phát hành báo chí, tự do phê bình, đánh giá sự trung thực của báo chí.

Người làm báo cần có trách nhiệm với công việc và sản phẩm của mình. Trả lời câu hỏi “Viết cho ai”, Người trả lời: Viết cho công nông binh, viết cho mọi tầng lớp người Việt Nam, không phân biệt già trẻ, nam nữ, tôn giáo, đảng phái. Người khẳng định vai trò phụ nữ rất quan trọng và phê bình báo chí ta ít nói đến phụ nữ. “*Khuyết điểm ấy cũng vì chị em ta ít lên tiếng. Chuông không đánh không kêu!*”. Viết cho quần chúng và viết về quần chúng là hai nội dung thống nhất, chặt chẽ với nhau. Bởi vậy, làm báo phải rất cẩn thận về hình thức, về nội dung, về cách viết. Đối với công chúng, khi viết bài sao cho người đọc dễ hiểu. Viết cho nhân dân thì phải học cách nói một cách, giản dị, chân thành của nhân dân. “*Trước hết là cần phải tránh cái lối viết “rau muống” nghĩa là lằng nhằng “trường giang đại hải”, làm cho người xem như là “chất chết vào rìng xanh”*”. *Mình viết ra cốt là để giáo dục cổ động: nếu người xem mà không nhớ được, không hiểu được, là viết không đúng, nhằm không đúng mục đích. Mà muốn cho người xem hiểu được, nhớ được, làm được, thì phải viết cho đúng trình độ của người xem, viết rõ ràng, gọn gàng, chớ dùng chữ nhiều*”⁽¹¹⁾. Muốn vậy phải gần gũi dân, chịu khó học hỏi, khiêm tốn và thành khẩn đón nhận sự phê bình của nhân dân. Người khẳng định thước đo hiệu quả của báo

chí chính là nhận thức của công chúng nên báo chí cần lấy đối tượng phục vụ là nhân dân. Nếu một tờ báo không được đại đa số công chúng ham chuộng thì không xứng đáng là một tờ báo. Nhà báo viết báo mà quần chúng hiểu, ham đọc và khen hay, thế là các bạn tiến bộ; trái lại là chưa thành công.

- *Cách tìm tài liệu*

Lấy tài liệu đâu mà viết? Muốn có tài liệu thì phải tìm, tức là: “*1. Nghe: lắng tai nghe các cán bộ, nghe các chiến sĩ, nghe đồng bào để lấy tài liệu mà viết. 2. Hỏi: hỏi những người đi xa về, hỏi nhân dân, hỏi bộ đội những việc, những tình hình ở các nơi. 3. Thấy: mình phải đi đến, xem xét mà thấy. 4. Xem: xem báo chí, xem sách vở. Xem báo chí trong nước, xem báo chí nước ngoài. 5. Ghi: những cái gì đã nghe, đã thấy, đã hỏi được, đã đọc được thì chép lấy để dùng mà viết*”⁽¹²⁾.

Theo Người, tìm tài liệu cũng như những công tác khác, phải chịu khó. Muốn có nhiều tài liệu thì phải xem cho rộng. Xem báo Trung Quốc, báo Liên Xô, báo Anh, báo Pháp... xem được nhiều thứ báo chừng nào thì lấy được nhiều tài liệu chừng ấy.

- *Rèn luyện cách viết ngắn*

Mình viết ra cốt là để giáo dục, cổ động; nếu người xem mà không nhớ được, không hiểu được, là viết không đúng, nhằm không đúng mục đích. Mà muốn cho người xem hiểu được, nhớ được, làm được, thì phải viết cho đúng trình độ của người xem, viết rõ ràng, gọn gàng, chớ dùng chữ nhiều. Nên cụ thể, tỉ mỉ, thiết thực, viết cho hay, cho chân thật, cho hùng hồn. Viết thế nào, dù chỉ một câu cũng làm cho người dân bình thường nhất hiểu và làm theo được. *Phải viết gọn gàng, rõ ràng, vắn tắt. Nhưng vắn tắt không phải là cắt đầu, cắt đuôi, mà phải có đầu, có đuôi. Phải học cách nói, tiếng nói của quần chúng. Chớ ham dùng chữ. Những chữ mà không biết rõ thì chớ dùng. Những chữ mà tiếng ta có, thì phải dùng tiếng ta. Viết phải thiết thực, “nói có sách, mách có chứng”, tức là nói cái việc ấy ở đâu, thế nào, ngày nào, nó sinh ra thế nào, phát triển thế nào, kết quả thế nào?”*⁽¹³⁾.

Nói chuyện với các nhà báo tại Đại hội lần thứ III Hội Nhà báo Việt Nam (8.9.1962), Bác phê bình,

có tờ báo ta "Đưa tin tức hấp tấp, nhiều khi thiếu thận trọng. Thiếu cân đối, tin nên dài thì viết ngắn, nên ngắn lại viết dài; nên đề sau thì đề trước, nên trước lại đề sau. Lộ bí mật. Có khi quá lộ bích. Khuyết điểm nặng nhất là dùng chữ nước ngoài quá nhiều và nhiều khi dùng không đúng".

Người phê bình cái bệnh dùng chữ đang phổ biến trong tất cả các ngành. Người khuyên chúng ta chớ ham dùng chữ. Báo chí phải chống lại cái bệnh đó. "Muốn viết bài báo khá thì cần: 1. Gần gũi dân chúng, cứ ngồi trong phòng giấy mà viết thì không thể viết thiết thực. 2. Ít nhất cũng phải biết một thứ tiếng nước ngoài, để xem báo nước ngoài, và học kinh nghiệm của người. 3. Khi viết xong một bài tự mình phải xem lại ba bốn lần, sửa chữa lại cho cẩn thận. Tới hơn nữa, là đưa nhờ một vài người ít văn hoá xem và hỏi họ những câu nào, chữ nào không hiểu, thì sửa lại cho dễ hiểu. 4. Luôn luôn cố gắng học hỏi, luôn luôn cầu tiến bộ"⁽¹⁴⁾.

- Sử dụng ngôn ngữ chất lọc

Hồ Chí Minh không những am hiểu ngôn từ của nhiều dân tộc mà còn là bậc thầy về sử dụng ngôn ngữ tiếng Việt. Minh viết ra cốt là để giáo dục cổ động; nếu người xem mà không nhớ được, không hiểu được, là viết không đúng, nhằm không đúng mục đích. Mà muốn cho người xem hiểu được, nhớ được, làm được, thì phải viết cho đúng trình độ của người xem, viết rõ ràng, gọn gàng, chớ dùng chữ nhiều. Những chữ mà không biết rõ thì chớ dùng.

Người khuyên các nhà báo cách viết rất cụ thể, tỉ mỉ, thiết thực: "Phải viết gọn gàng, rõ ràng, văn tắt. Những văn tắt không phải là cụt đầu, cụt đuôi, mà phải có đầu, có đuôi. Phải học cách nói, tiếng nói của quần chúng. Viết phải thiết thực, "nói có sách, mách có chứng", tức là nói cái việc ấy ở đâu, thế nào, ngành nào, nó sinh ra thế nào, phát triển thế nào, kết quả thế nào?".

Người phê bình cái bệnh dùng chữ đang phổ biến trong tất cả các ngành. Báo chí phải chống lại cái bệnh đó. "Tiếng nói là thứ của cải vô cùng lâu đời và vô cùng quý báu của dân tộc. Chúng ta phải giữ gìn nó, quý trọng nó, làm cho nó phổ biến ngày càng rộng khắp. Của mình có mà không dùng, lại đi mượn

của nước ngoài, đó chẳng phải là đầu óc quen ỷ lại hay sao? Những chữ mà không biết rõ thì chớ dùng".

- Cách biên tập và đặt đầu đề bài báo

Theo Hồ Chí Minh, "Viết rồi phải thế nào? Viết rồi thì phải đọc đi, đọc lại. Thấy cái gì thừa, cái nào, chữ nào thừa, thì bỏ bớt đi. Đọc đi đọc lại 4, 5 lần đã đủ chưa? Chưa đủ. Đọc đi đọc lại, sửa đi sửa lại"⁽¹⁵⁾. Minh đọc mấy lần rồi cũng chưa đủ. Phải nhờ một số đồng chí công, nông, binh, đọc lại. Chờ nào ngủ giấc, chữ nào khó hiểu, họ nói ra cho thì phải chữa lại. Cách viết truyền đơn cũng thế, viết báo cũng thế, viết báo cáo, viết gì cũng thế. Việc chuyện có nhiều góc ngạnh thì phải nắm lấy cái chính mà viết, không nên kể con cá con kê.

Về đầu đề bài báo, theo Hồ Chí Minh, phải đạt được ba yếu tố: *thứ nhất* là toát ra được điểm chính, tinh thần chính ở trong bài, nhưng phải ngắn gọn; *thứ hai* là không dùng câu bình thường đủ vị ngữ chủ ngữ mà nêu yếu tố chính thể hiện được cái linh hoạt, sắc sảo; *thứ ba* là hấp dẫn người đọc bằng cách chơi chữ, âm thanh, hình tượng, tình cảm... nhưng không cầu kỳ, lắt léo, lộ bích... Người yêu cầu hình thức bài báo phải ngắn gọn với ngôn ngữ trong sáng, giản dị, dễ hiểu. Nhưng ngắn gọn không có nghĩa là cộc lốc mà là gọn gàng, rõ ràng, có đầu, có đuôi, có nội dung thiết thực.

- Biện dùng nhiều thể loại báo chí

Hồ Chí Minh dùng nhiều thể loại báo chí như chính luận, bình luận thời sự, tình hình, phóng sự, điều tra, ghi nhanh, ký chuyện thời sự, người tốt việc tốt... với bút pháp thích hợp. Viết lên án kẻ thù, Hồ Chí Minh thường dùng tiểu phẩm với giọng văn châm biếm, mỉa mai rất mạnh, sắc sảo.

Cùng với lối viết ngắn gọn, ít chữ, ít mệnh đề, đặt câu đơn giản, không có ý thừa trong câu, người đọc dễ hiểu, Người còn vận dụng thành ngữ, ngôn ngữ, tục ngữ rất tài tình, gây ấn tượng sâu sắc cho người đọc. Người đệm thơ, ca, hò vè, "lấy Kiều" vào bài báo, làm nổi tính dân tộc Việt Nam, làm cho văn thêm sáng, hình tượng thêm hấp dẫn. Người viết bài cổ vũ biểu dương người tốt việc tốt trong nhân dân ta với giọng văn ăn cần, vui tươi, đôi khi Người còn dùng câu thơ lục bát để kết thúc bài viết. Làm

báo cần học tập, tích lũy kiến thức với trí thức rộng, sâu; ngôn ngữ trong sáng, giản dị, dễ hiểu, đúng ngôn ngữ tiếng Việt.

Người yêu cầu tổ chức báo chí phải hợp lý hoá. *"Báo chí cũng phải hợp lý hoá. Đừng bày biện ra nhiều thứ. Làm ít nhưng làm cho hẳn hoi. Không hợp lý hoá lại như thế thì rồi cuộc báo viết ra không ai muốn đọc mà tốn kém trăm thứ. Đoàn thể cứ co cổ lại chịu tiền để mấy chủ làm báo ngồi vẽ voi, vẽ ngựa mà không ai đọc"*.

- *Biết tuyên truyền đối ngoại và giữ bí mật, không để kẻ địch lợi dụng*

Theo Hồ Chí Minh, báo chí ta phục vụ nhân dân lao động, phục vụ chủ nghĩa xã hội và bảo vệ tổ quốc, phục vụ hoà bình thế giới nên nhà báo còn có nhiệm vụ đối ngoại, tác động vào dư luận thế giới, góp phần tạo điều kiện quốc tế thuận lợi cho sự nghiệp cách mạng Việt Nam. Mỗi bài báo không chỉ độc giả trong nước đọc mà còn lan rộng ra nước ngoài, tác động vào dư luận thế giới.

Tháng 7.1924, tại Đại hội lần thứ năm Quốc tế Cộng sản, Người đã trình bày quan điểm của mình về vai trò của báo chí: *"Báo chí cộng sản chủ nghĩa có nhiệm vụ làm cho các chiến sĩ của chúng ta hiểu rõ vấn đề thuộc địa, làm thức tỉnh sự đồng tình hưởng ứng quần chúng lao động của các nước thuộc địa, tranh thủ họ tham gia sự nghiệp của chủ nghĩa cộng sản"*⁽¹⁰⁾. Thông tin hay, chính xác, kịp thời, góp phần tạo dựng hình ảnh tốt đẹp, về sự nghiệp cách mạng, về dân tộc, tranh thủ sự ủng hộ của bè bạn trên thế giới.

Theo Hồ Chí Minh, kẻ thù không chỉ gây chiến tranh xâm lược bằng quân sự, chúng còn gây chiến tranh bằng tuyên truyền. Chúng dùng báo chí và phát thanh hàng ngày, tranh ảnh và sách vở in rất đẹp, các nhà hát, các trường học, các lễ cúng bái ở nhà thờ và chùa chiền, các hội họp để tuyên truyền. Bởi vậy, nhà báo cần coi trọng việc chống lại tuyên truyền phản động của địch góp phần tạo điều kiện quốc tế thuận lợi cho sự nghiệp cách mạng.

Người ví dụ, nhà nào cũng có cửa, có buồng, có hòm, có khoá để phòng ngừa kẻ gian giảo. Giữ nước càng phải cẩn thận hơn. Những vấn đề bí mật của

Nhà nước quan hệ trực tiếp đến vận mạng của toàn dân, đến sự mất còn của dân tộc. Cho nên giữ bí mật là nhiệm vụ của toàn dân, đặc biệt là nhiệm vụ của cán bộ các cơ quan, các đoàn thể. Báo chí có vai trò to lớn trong việc tác động vào đời sống, hình thành dư luận xã hội nhưng nó cũng là nơi kẻ thù thu thập thông tin phá hoại sự nghiệp cách mạng. Tại Đại hội lần thứ 3 Hội Nhà báo Việt Nam, Hồ Chí Minh nhấn mạnh: *"Báo chí của ta đã có một địa vị quan trọng trong dư luận thế giới. Dịch rất chú ý, bạn rất quan tâm đến báo chí ta. Cho nên làm báo phải hết sức cẩn thận về hình thức, về nội dung, về cách viết"*⁽¹¹⁾. Giữ bí mật thể hiện trách nhiệm và bản lĩnh chính trị của người làm báo. Thông tin hay, chính xác, kịp thời, phê bình phải đúng đắn, thật thà, chân thành, không để kẻ địch lợi dụng phản tuyên truyền, chống phá ta.

Chú ý khi phê bình thì phải thật thà, chân thành, đúng đắn, không phải để địch lợi dụng để phản tuyên truyền. Phê bình báo chí của ta rất kém giữ bí mật, Người lấy ví dụ báo chí nói thanh niên du kích lẫn vào bà con đi chợ đánh địch. Về sau cứ phiên chợ nào có thanh niên là bị địch vây bắt. Thông tin hay, chính xác, kịp thời, nhưng không được để kẻ địch lợi dụng chống phá ta, góp phần tạo dựng hình ảnh tốt đẹp, về sự nghiệp cách mạng, về dân tộc, tranh thủ sự ủng hộ của bè bạn trên thế giới. □

⁽¹⁰⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 12, tr. 167

⁽¹¹⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 9, tr. 145

⁽¹²⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 13, tr. 466

⁽¹³⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 6, tr. 429

⁽¹⁴⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 15, tr. 116

⁽¹⁵⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 6, tr. 208

⁽¹⁶⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 11, tr. 95

⁽¹⁷⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 15, tr. 113

⁽¹⁸⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 8, tr. 208

⁽¹⁹⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 8, tr. 205

⁽²⁰⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 7, tr. 119

⁽²¹⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 8, tr. 206

⁽²²⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 8, tr. 208

⁽²³⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 5, tr. 626

⁽²⁴⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 7, tr. 118

⁽²⁵⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 1, tr. 300

⁽²⁶⁾ Hồ Chí Minh: Sđd, t. 13, tr. 465